

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De genere, & specie. Capvt XLI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

uari à me etiam nimium Brutura, nimium Cassium ornari, quos ego orno, nempe eos, qui sunt ornamenta patriæ.

Sic in rebus notis non sunt Logicè discutienda, sed aliquo figurarum artificio obiter instillanda.

N. N.

a *Aelius Aristides, oratione in Iouem. Et primum quidem nomen Iouis explicat, Ζεύς ὅτι ἴσως τὸ ἰ, οὐσίας ἰνάσσις ἐστὶν αἰτίας.*
b *Item Cicero l. de diuinis. sagire enim sentire acuid est, ex quo saga animi.*

De genere, & specie.

CAPVT XLI.

Rerum singularium mutabilitas.

EA demum lex est rerum humanarum, vt perpetuò fluant, nascantur, crescant, dissoluantur, & veluti perenni quodam circulo, vnde orta sunt, redeant vniuersa. Atque hoc ipsum ab æterno rectè prouidit Deus, vt eum multa rebus creatis suæ pulchritudinis, veluti quædam semina largiretur: hanc vnam in vno, eodemque statu denegaret constantiam, quæ perpetuum haustæ aliunde virtutis, vel ex nobis, vel ex ipsis rebus, quas ad vsum nostrum conditas cernimus, præberet experimentum.

Synesiæ hymn. 3.

Quæ cum ita sint, rerum singularium, quarum, vt ait Synesius, nascantium, & percuntium est veluti perpetuus quidam circulus, certa non potest esse, & solida cognitio. Quæ penuria, & instabilitas efficit, vt ad naturas vniuersas æterna quædam rerum fluentium exemplaria necessariò sit recurrendum.

Idea virginis ad thronum Dei.

Has Ideas antiqui nominarunt, & doctores quidem Hebræi eas ad thronum Dei statuunt, quasi venerandas Virgines, ante mundi molitionem à Deo productas, quæ ad æterni Verbi nutum præstò sunt, vt formas animæ, & ipsæ demum formæ in materiam ad rerum generationem influant. Ita enim philosophauerunt, in homine tria esse spectabili dignitate conspicua, corpus, animam, intellectum, & animam quidem corpori, intellectum animæ præstare.

Similiter in hac rerum vniuersitate inueniri materiam, & formas, ipsisque formis superiores Ideas, quæ ad structuram rerum Verbo sunt diuina veluti quædam instrumenta.

Hæc, si perinde, atque dicuntur, omnia in-

relligantur, fabulosa sunt, si per similitudinem, non ineptè dicta inueniatur.

Atque hæc, opinor, causa fuit, quæ Platonis de Ideis placita carpenti, ansam Aristoteli, & cæteris philosophis dedit: quod ille multa per allegorias immiseret. quæ ipsi contentiosæ disputationis auidi, eum dextera manu à Platone data, sinistra, non sine dolo malo arripere, tot rixarum materiam in ideis discutiendis præbuerunt. Neque enim aliud Platonem per Ideas intellexisse, quam ipsas naturas rerum, & species vniuersas, vel hoc Timæi loco patet, in quo ita scribit.

Ἀνθρώπων γένος βραχύτι. τῶτων ὅσως ἔχοντων, ὁμολογητέον μὲν εἶναι τὸ κατὰ τὰ δὲ τα ἔχον εἶδος ἀγένητον, καὶ ἀνάληθρον, οὐτε εἰς ἑαυτὸ εἰσδεχόμενον ἄλλο ἀλλοθεν, οὐτ' αὐτὸ εἰς ἀλλόποιον ἀόρατον, καὶ ἄλλως ἀνακατάστατον, τὸ δὲ ὅ νοήσις εἴληχεν ἐπισκοπεῖν.

Plato in Timæo. Platonis de ideis verum sensus.

Quippe cum hominum (inquit) singularium genus, sit breue quidpiam, & angustum, statuenda est aliqua natura humane speciei, quæ nec quotidie generatur, & corrumpitur, vt cætera: nec tot adscititijs conditionibus contrahitur: hæc autem corporeis oculis, aut alijs sensibus non subiacea, sed eius cognitionem sortitus est intellectus.

Dixit autem τὸ ὅ νοήσις εἴληχεν ἐπισκοπεῖν, quia non est intellectus naturas vniuersas formare, sed considerare, contra eorum philosophorum placita, qui easdem fieri ab intellectu volunt. Quæ questio satis copiosè discutitur in scholis, nec ad hoc attinet institutum, satis enim est mihi hæc prælibasse, vt ostenderem vberem argumentorum fontem peti à genere, idque omnino oratoribus esse necessarium, cum hypothesis, quæ de rebus singularibus est, negatur, ad thesīm, & res vniuersas, siue axiomata per fugium habere.

Ex eo generis tractatio instituitur apud Rhetores. In hoc autem minus religiosi sunt, quam Logici, qui genus definiunt secundum Porphyrium, τὸ κατὰ πλείονα, καὶ διαφερόντων τῶ εἶδει, ὅτι τῶ τί ἐστὶ κατηγορεῖ μόνον.

Generis definitio, & vis.

Aliter, inquam, Rhetores accipiunt, Nam id omne genus appellant, quod communius est, & suo ambitu, atque significatione, inueni-

Cic. l. de inuent. sect. 30. mal,

Arist. l. 1. de mal. Hominem, & Leonem: Arbor, Quercum, & Cedrum. An verò ista, quæ ambitu generis continentur, specie differant, aut numero, nihil attinet apud Rhetores enucleatè disquirere.

Galen. l. 1. de temper. Definitur à Cicerone in Topicis, *Notio ad plures differentias pertinens*: sic enim virtutis notio ad iustitiam, & prudentiam, & cæteras virtutes extenditur, quæ species eiusdem generis nominantur. Ex quo intelligis speciem nihil aliud esse, quàm partem generi subiectam.

Est quidem ex hoc fonte robustum argumentum. Nam, quod tribuitur, vel denegatur generi, id quoque speciei, sine parti subiecta tribui, denegariq; necesse est.

Si omne argentum legatum est, igitur purum, & signatum (vt argumentatur Cicero in Topicis,) Si nulla simia est caudata, igitur neque Indorum simia.

Præterea sublato genere tollitur species: Vt si non est virtus, neque iustitia est, aut fortitudo: contra posito genere, ponitur aliqua species, quamvis incerta, vt si est elementum, vel ignis est, vel aer, vel aqua, vel terra.

Ex eo notandum est, quod ait Fabius libro quinto, Genus ad probandam speciem minimè valere, sed ad refellendam magni esse roboris: Neque enim valet hoc argumentum. Arbor est: igitur Platanus est, cum infinite sint arborum species, nec vni magis quàm alteri arboris ratio conveniat. Bene igitur ex genere incertam speciem colligi notat axioma, non autem certam, & determinatam. Contra negato semel genere, nulla omnino species stare potest. Quem enim animal verè negaveris, eundè nec hominem, nec brutum esse necesse est.

Hæc de argumenti potestate, nunc de eiusdem vsu apud oratores agamus, quorum non est, certis semper conclusiunculis pungerè, sed latius ad speciem maiestatis explicare orationem.

De Vsu huius loci.

C A P V T X L I I I.

Malus vsus generis. Primum illud statuendum est, huius loci laxitatem prudentiæ limitibus esse restringendam: multi enim, qui longos amant orationum circuitus, statim se in thesin conijciunt, etiam si maxime res postulare videatur.

& quia res fortè communior, multorumque trita vestigijs, amant inhaerere diutius: ex quo fit, vt antequam ad hypothefin deueniant, totum iam dicendi tempus consumpserint.

Hoc quidem vitium iuvenile est, & longè à sapientum hominum iudicio, atque vsu distinctū, qui statim peruident, quid ad rem, causamque atineat, & totum illud inutilium argumentorum ehoragium respuunt. Quid enim opus est, vbi de iustitia, & prudentia sermo est, continuò se in Virtutis laudes effundere, omnes eius proprias potestates disquirere, aperire, enucleare, totiesque miseram, quod ait ille *Crumben* tædio affectis auribus ingerere: Qui has ambages quærunt, similes illis videntur, qui domum suam cum primùm ingredi possunt, per longos tamen ciceronitius iter affectant.

Nec mirum, quod fortasse nullibi peius sit istis oratoribus, quàm domi omnia dicere auent, præter ea quæ ad iustitiam causam faciunt. Quod si, vt sæpè fit, penuria rerum, quæ ad proprium attinent, versatur in communi; nonne centies optatus, pauca, & ad rem dicere, quàm longa, & inani oratione interperanter abuti?

Xwpis τὸ τ' ἐπαίν, πολλὰ, ἢ τὰ καίρια.

Vt est in veteri proverbio. Fieri non potest, vt quis, & multa simul dicat, & opportuna. Itaque, quanquam in scriptis commentarijs, copiosæ eruditionis causa legibus oratorijs soluta, libertior ferrur oratio, tamen merito suspectæ sunt, & doctis hominibus inuisæ magnæ illæ voluminosa moles: quibus hæc vna videtur esse ambitio, vt nihil sibi, aut alijs dicendum relinquunt.

Hæc quidem, quæ afferuntur plena manu, si ad rem difficilem enodandam, aut obsecuram, atque exilem plenius illustrandam facerent, plurimum haberent commendationis, sed vbi præter rem intruduntur, licet aurea sint, & gemmea, necessario apud acris quosque iudicij viros, multam deperdunt existimationis. Quid enim opus est, si contextus vnus Ciceronis habeat, *Marce filii*, continuò de fecunditatis apud antiquos gloria, de triumphu liberorum, de calibatu; de proletarijs dicere?

Infinite quidem hic eruditè afferri possunt, nemo dubitat: sed quàm parùm ad rem, quàm frigide, quàm pueriliter dicentur.

Item, si muscam Martialis, in electro mortuam,

Loci communes

semper in

rendi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi

reudi